

Arbeidsongeschiktheid; een nieuw stelsel is onontkoombaar

Roos Vermeij

Dit is een verhaal over één aspect van de sociale zekerheid: het arbeidsongeschiktheidstelsel. Aan de hand van de bevindingen van de commissie OCTAS leg ik in het onderstaande paper uit wat de verbinding en overeenkomsten zijn bij de proeve “Chaos en onrecht in het sociaal domein: diagnose en therapie. Een onderzoek, in het bijzonder naar besturingstechnologie” van uw hand. Daarnaast probeer ik met uw proeve en de casus arbeidsongeschiktheid een aantal vragen op te werpen die wellicht de discussie op de conferentie van 27 september kunnen helpen.

A. Probleemanalyse arbeidsongeschiktheidstelsel; niemand begrijpt het nog

Vlak voor de kerst van 2022 kwam de Onafhankelijke Commissie Toekomst van het Arbeidsongeschiktheidstelsel (OCTAS) voor het eerst bij elkaar. Maandag 9 oktober 2023 volgde de probleemanalyse, donderdag 29 februari 2024 het eindrapport van de commissie met aanbevelingen.¹ Zover de klassieke loop van een commissie met een opdracht. Toch was dit niet een klassieke commissie, kende onze opdracht bijzondere elementen en heeft het vraagstuk ons denken blijvend veranderd over het sociaal domein. Die opdracht was kort en goed: analyseer het Nederlandse stelsel van arbeidsongeschiktheid, met name de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Maar na de probleemstelling was de vraag niet om met één oplossing te komen maar met meerdere scenario's of oplossingsrichtingen voor de gevonden problemen en knelpunten, voor middellange en lange termijn. Het voordeel van die werkwijze was, dat de commissie van begin af aan ruimte voelde om verder te kijken en te denken en dat deze minder gebukt ging onder vooringenomen standpunten die in de oplossing terecht moesten komen. In uw onderzoek wordt ook geprobeerd met open en blik naar de complexe materie van het sociaal domein te kijken en naar onconventionele oplossingen (“therapie”) te komen. Allereerst bleek na intensieve studie, vele gesprekken met wetenschappers, uitvoerders en deskundigen, waaronder ook ervaringsdeskundigen, dat wij en zij, het stelsel niet begrepen en ook nog steeds niet begrijpen. En dat terwijl ieder vanuit de eigen expertise, - werkgevers, wetenschap, politiek en bestuur, de uitvoering, of ervaring als arbeidsongeschikte -, al jarenlang op dit terrein geldt of gold als “expert”. Nu wordt het stelsel van arbeidsongeschiktheid ook wel als het meest moeilijke stelsel geduid van de Sociale Zekerheid.² Maar dat alle leden van de commissie, zonder uitzondering ergens gedurende onze reis op een punt kwamen waarbij wij moesten erkennen dat wij niet wisten dat de regeling zo in elkaar zat of dat iets kon of juist niet kon, was voor ons allen een (onaangename) verrassing. Zelf durf ik de stelling aan dat het stelsel van arbeidsongeschiktheid door niemand wordt begrepen. En dat complexiteit per definitie

¹ [De beoordeling van het arbeidsongeschiktheidstelsel](#). OCTAS oktober 2023. [De toekomst van het arbeidsongeschiktheidstelsel](#). OCTAS februari 2024.

² <https://open.overheid.nl/documenten/f169e344-bf63-4809-a83e-c366fd01ad8c/file>, p 22-23.

leidt tot zeer ongewenste en onrechtvaardige effecten. Juist bij arbeidsongeschiktheid zit complexiteit niet alleen in de systemen maar ook aan de voorkant, vanwege beoordelingen, en daarmee samenhangend de regeling en de hoogte van de uitkering. Dat betekent dat iedereen, en met name de mensen die in het stelsel zitten (maar ook uitvoerders) met complexiteit te maken krijgen.

Het stelsel begrijpen is, zo weten we inmiddels, iets heel anders dan arbeidsongeschikt zijn of worden en het stelsel zelf *ervaren*. Wij hebben in onze opdracht *ervaring* een belangrijke rol laten spelen. In onze commissie zat – een novum voor een commissie van de rijksoverheid – ook een ervaringsdeskundige. Het verdient aanbeveling om dat ten alle tijden te doen, en ook meer dan één, want je moet sterk in je schoenen staan het vol te houden.³ We hebben in kleine groepen ook gesprekken kunnen voeren met cliënten en hun soms zeer schrijnende verhalen mogen horen; van de gevolgen van een grote herbeoordelingsoperatie tot een lange tijd niet erkende aandoening als long covid een jonggehandicapte die door onzekerheid over de gevolgen niet kan samenwonen of betaald werk kan verrichten. Maar ook zelf hebben wij het stelsel mogen ervaren door het doen van een “game”: Ervaar UWV. De game en simulatie had alle kenmerken van een werkelijke casus, inclusief alle interferenties met andere regelingen zoals belastingen en toeslagen. Er vinden telefoongesprekken plaats en er worden brieven verstuurd. Persoonlijk kwam ik vrij snel in de problemen door een simpele vergissing, gedurende een korte tijd meer uren had gewerkt en dat de opgave van die uren niet alleen bij UWV-Werk maar ook bij UWV-Uitkering moest worden ingevuld. Gedurende korte tijd was mijn uitkering dus te hoog en kwam de terugvordering met boete. Gezien de geringe buffers, liep de schuld al snel op tot een van problematische proporties. Ieder lid van onze commissie heeft deze exercitie:

- als bijzonder *chaotisch* ervaren met veel tegenstrijdigheden (te veel om op te noemen),
- als *onbereikbaar* (kenmerkend: u wordt gebeld op een bepaald tijdstip, door een anoniem nummer, je krijgt geen contactpersoon, je kunt niet zelf bellen of mailen),
- heeft bij sommigen al binnen een paar uur geleid tot *emotionele ontploffingen*
- en voor iedereen was duidelijk dat de snelheid waarmee een persoonlijke situatie *uitzichtloos* wordt, ongeëvenaard is.

En dat heeft zeker te maken met de volgende belangrijkste knelpunten die onder andere een belangrijke relatie blootleggen met de door jullie geformuleerde waarnemingen als vertrekpunt van analyse:

1. Veruit het grootste knelpunt is **complexiteit**. De mate gaat dat Nederland best veel buitenlandse delegaties van bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders op bezoek krijgt die geïnteresseerd zijn in het Nederlandse stelsel van arbeidsongeschiktheid. Er wordt met bewondering gekeken naar de mate van detail en precisering en naar de succescijfers; minder mensen komen in het stelsel en relatief veel mensen gaan weer aan het werk. Na het werkbezoek concluderen de delegaties dat dit wellicht

³ Ik zal jullie overigens het verhaal besparen over de complexiteit en onmogelijkheid tot een regeling te komen inzake de vergoeding voor het werk in de commissie in combinatie met de uitkering, een casus om nooit meer te vergeten en zinnig te bezien in het licht van jullie suggestie van De Kompaan.

het *beste stelsel* van de wereld is, maar geen van de delegaties heeft het voornemen heeft om (elementen van) het stelsel in eigen land te introduceren. Het “beste stelsel” is een conglomeraat aan wet- en regelgeving en lagere regelgeving die een mate van precisie suggereren en een uitkomst “die klopt”. Maar de complexiteit is voor iedereen zichtbaar en voelbaar voor iedereen.

Stelsels en regelingen worden vaak ontworpen als reactie op het falen van de “oude” regeling, maar zelden met zicht op of prognoses hoe sociaal-economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen plaatsvinden. In het arbeidsongeschiktheidsstelsel dat in het begin van dit millennium is ontworpen na de WAO-crisis en aanpassingen, waren de sleutelwoorden **prikkels** voor werknemers en werkgevers om weer aan het werk te gaan/ plekken op werkvloer te creëren voor werknemers die weer integreren. Dat de Nederlandse arbeidsmarkt inmiddels bezig was te flexibiliseren, dat veel werknemers geen vaste werkgever hebben en zich in veel gevallen ook in een kwetsbare positie bevinden, heeft niet tot een substantiële herbezinning geleid van de principes van het stelsel maar tot plak- en knipwerk voor “vangnetters” en vroeggehandicapten. Wij zien dat zij onvoldoende ondersteund worden bij ziekte, geen of geen duurzaam werk vinden, geen of een relatief lage uitkering krijgen en vaak hun inkomen moeten verkrijgen bij meerdere instanties met elk ingewikkelde regelingen. Niet alleen de sociale zekerheid maar ook de arbeidsmarkt is voor velen te ingewikkeld geworden.

2. Zoals in de prove is beschreven, zijn veel partijen verantwoordelijk voor de **uitvoering** zonder dat er voldoende afstemming is. Voor arbeidsongeschikten zijn de tijden die sociaal-medische beoordelingen kosten in de loop van de tijd – om onverklaarbare redenen – veel meer tijd: 55 duizend (!) mensen wachten momenteel op een beoordeling en veel mensen weten niet waar ze aan toe zijn. De onaanvaardbare lange wachttijden leiden tot maatregelen waaronder tijdelijke uitkeringen voor mensen, zonder dat men weet wat er met iemand aan de hand is. Uiteindelijk leidt het stelsel tot maatregelen die de grondgedachte van de WIA ondermijnen. Een zuivere paradox dus.
3. De conclusie van de probleemanalyse is dan ook dat het stelsel onvoldoende werkt, de financiële prikkels in het stelsel eerder verlamvend werken en veel zieke mensen zonder een arbeidsovereenkomst tussen het wal en schip vallen. Ook voor vroeggehandicapten is door alle oude en nieuwe regelingen een compleet **doolhof** ontstaan, waarbij de overheid teveel zelfredzaamheid vraagt, zeker gezien de complexiteit van de regelingen die nu voor hen zijn opgetuigd.
4. Alles wat we zouden moeten verbeteren gezien het bovenstaande moet uitvoerbaar, uitlegbaar en ook betaalbaar zijn. Waarbij we rekening moeten houden met de meest kwetsbaren in de maatschappij. Een stelsel moet en mag gebaseerd zijn op vertrouwen en moet ook vertrouwen krijgen. De vraag rijst hoe ziet een **rechtvaardige vereenvoudiging** eruit?

Eerste intermezzo

Paar observaties met betrekking tot jullie waarnemingen, uitgangspunten en behulpzame inzichten:

1. Ik deel de opvatting dat **regelingen sterfelijk zijn**. En dat de tijd van “tweaken” wel voorbij is. Voor de regeling die wij 15 maanden onder de loep konden nemen geldt dan ook, dat deze echt een nieuw fundament verdient. Tegelijkertijd zijn we verder verwijderd dan ook van lange termijn wetswijzigingen omdat deze in het huidige politiek bestel eenvoudigweg niet meer passen. Het is die twijfel die ook besproken kan worden op de conferentie van 27 september. Want zonder een langjarige inzet, is het kansloos. En het ophangen aan de “minister-president” is daarvoor wellicht wat onvoldoende.
2. In het stelsel van wetgeving van arbeidsongeschiktheid zit ten principale een **kloof tussen rechtmatig en rechtvaardig**. Dat is hierin gelegen: de uiteindelijke beoordeling is gestoeld op verlies aan verdien capaciteit. Dat wil zeggen dat gekeken wordt wat je verdiende en potentieel nog zou kunnen verdienen in een (andere) functie. Nog los van de systematiek achter het claimbeoordelings- en borgingssysteem, betekent dit kort en goed dat drie broers met dezelfde erfelijke aandoening vanuit het principe van de WIA, drie heel verschillende uitkomsten kunnen hebben gezien hun “verlies aan verdienvermogen”: van geen uitkering tot de rest van je leven 75% van je laatst verdiende inkomen. Nu zal het zijn van een inkomensverzekering altijd leiden tot verschillen, maar de verschillen gaan voor de arbeidsongeschiktheid altijd over hogere en lagere inkomens; in het laatste geval is de kans op het krijgen van heel weinig tot geen uitkering groter.
3. Het is interessant te kijken naar het perspectief van het recht, de bestuurskunde, organisatiekunde en psychologie, maar wat daarmee wordt vergeten zijn twee kenmerken in het sociaal domein in verschillende regelingen in het sociaal domein met grote impact voor mensen die gebruik moeten maken van deze regelingen
 - a. De eerste noem ik de **“0 en 1”-momenten** in een regeling. Bij een vastgestelde grens van bijvoorbeeld tenminste 35% aan verlies van verdienvermogen, kan de beoordeling gecombineerd met het systeem (CBBS) leiden tot een 34,4% uitkomst en dus geen uitkering.
 - b. De tweede is een kenmerk dat sowieso wordt onderschat in jullie bijdrage en dat noem ik **het “knoppen”-systeem**. Regelingen in het sociale domein hebben knoppen. Zo kan het vermeerderen van het aantal beroepen in het systeem van de beoordeling leiden in de modellen tot een serieuze “structurele bezuiniging” van tientallen miljoenen per jaar. Hoe meer beroepen mogelijk zijn voor een bepaalde groep, hoe minder het verlies aan verdienvermogen is...hoe eerder men weer aan het werk kan en hoe lager de uitkering... Wie draait aan de knoppen, wie weet ervan en is de volksvertegenwoordiging wel in staat dit te controleren?
4. De waarden die in uw proeve een rol speelt, en in de vele andere rapporten die zijn verschenen, gaan allemaal uit van een herwaardering van het vertrouwen in mensen. De helderheid waarmee onze volksverzekeringen zijn omgeven (vaste bedragen, eenvoud en duidelijk voor wie wanneer) kunnen niet in alle regelingen in het sociale domein zitten vanwege de verschillen in problematiek. Vertrouwen betekent ook **acceptatie van misbruik**. Regelingen ontwerpen die èn eenvoudig zijn, èn eenvoudig, èn die uitgaan van vertrouwen en kunnen rekenen op vertrouwen, zijn ongelofelijk ingewikkeld en vergen ook een diepere

analyse van vertrouwen. ⁴ En ook een scherpere analyse waar nog wel vertrouwen ligt en gebruik maken van maatschappelijke allianties op wijkniveau, bijvoorbeeld met bewonersinitiatieven, welzijnsorganisaties, bibliotheken en huisartsenpraktijken.

B. Rechtvaardige vereenvoudiging voor ons arbeidsongeschiktheidsselsel; meer aandacht, vertrouwen en zekerheid

De probleemanalyse van OCTAS ontving veel bijval, gelukkig ook, voor de commissie belangrijke graadmeter, van cliëntenorganisaties. Het volgende hoofdstuk – het ontwerpen van oplossingsrichtingen die recht doen aan de probleemanalyse – is duidelijk van een ander kaliber. De creativiteit om te denken in andere stelsels en in vereenvoudiging is geen gangbare, zoals ook in uw proeve te lezen valt.⁵ Deels is er angst voor grote hervormingen. Deels door de (dominante) angst voor budgettaire gevolgen. Deels door angst voor het gebrek aan daadkracht als gevolg van verscherpte politieke verhoudingen. En tot slot angst voor het ontbreken van draagvlak bij bijvoorbeeld sociale partners. Op het onderdeel van arbeidsongeschiktheid spelen zij logischerwijs een belangrijke rol, maar hebben elkaar in de houdgreep over hun beider ongenoegen over de huidige regeling: de twee jaar loondoorbetaling door werkgevers (chagrijn werkgevers) en de “35-“ problematiek (chagrijn werknemers). Het is ons uiteindelijk gelukt het kabinet drie varianten mee te geven voor een arbeidsongeschiktheidsstelsel voor werkenden en ook om maatregelen voor te stellen om de begeleiding van mensen met arbeidsbeperkingen zonder (recent) arbeidsverleden te verbeteren.⁶ Tussentijds heeft de Argumentenfabriek een praktijktoets op de varianten uitgevoerd.⁷ De feedback van ervaringsdeskundigen, professionals en andere stakeholders is verwerkt in de gepresenteerde varianten. Ten behoeve van onze discussie op 27 september wil ik wat verder ingaan op de oplossingsrichtingen. In de wetenschap dat deze zijn geschreven voor slecht één deel van het sociaal domein, namelijk de arbeidsongeschiktheid.

Eerste oplossingsrichting: het huidige stelsel beter

‘Huidig stelsel beter’ is de eerste variant die OCTAS schetst. In deze variant stelt OCTAS een flink aantal maatregelen voor om het huidige stelsel minder complex, en meer menselijk en begrijpelijk te maken. Zo wordt de WIA eenvoudiger door onder meer uit te gaan van één regeling in plaats van de huidige IVA én WGA met alle sub-regelingen daarbinnen. Meer mensen komen eerder in aanmerking voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering door een lagere drempel (25% in plaats van 35%) in de nieuwe WIA en door een nieuwe eenvoudige

⁴ Mooi voorbeeld van onderzoek na de corona crisis in de grote steden en de stand van het vertrouwen in instituties: [Lessen-van-het-sociaal-domein_DEF_digitaal.pdf \(impactcorona.nl\)](#) april 2022

⁵ Voorbeeld is natuurlijk wel het rapport van de commissie olv Hans Borstlap: In wat voor land willen we werken? Januari 2020

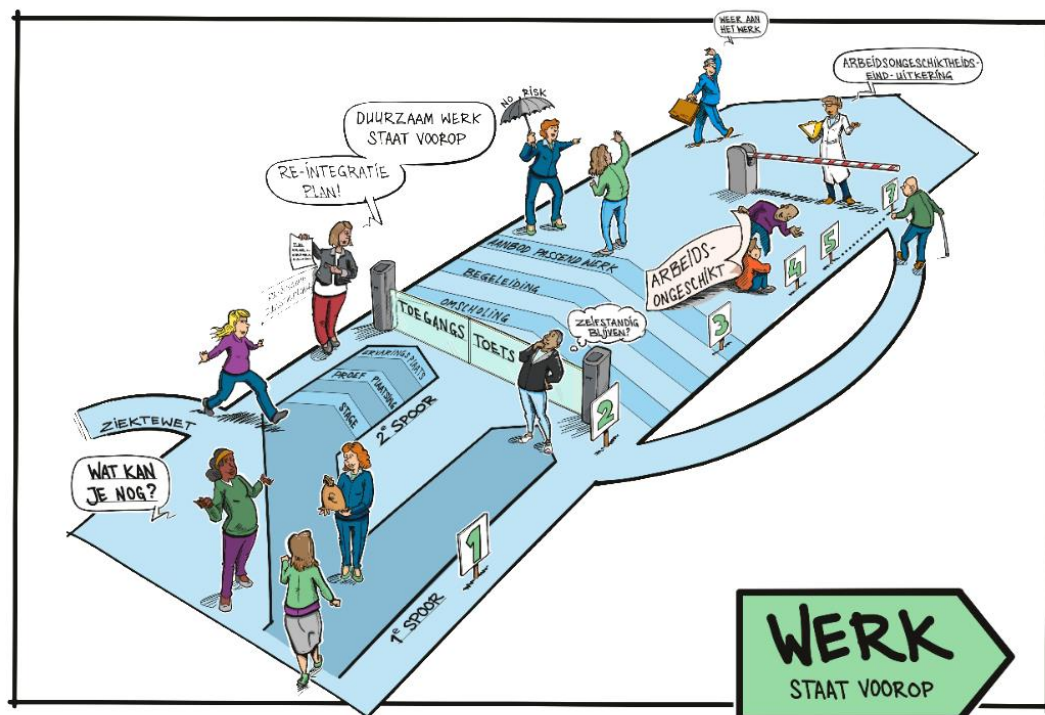
⁶ [De toekomst van het arbeidsongeschiktheidsstelsel](#). OCTAS februari 2024.

⁷ [Praktijktoets OCTAS](#). Petra van de Goorbergh en Josefiën Meerevoort. De Argumentenfabriek februari 2024.

(AO-einduitkering). Deze variant is geïnspireerd op het stelsel in Denemarken waar mensen een uitkering krijgen na de relatief korte ziekte-uitkering.⁸

De belangrijkste kenmerken zijn:

- De werkgever betaalt – net als nu - 2 jaar het loon door⁹. Na twee jaar volgt een toegangstoets om in aanmerking te komen voor de re-integratie uitkering.
- Zelfstandigen kunnen na een wachttijd van 2 jaar ook toetreden tot de re-integratie uitkering op hoogte van het sociaal minimum.
- De werkgever is niet meer verantwoordelijk voor re-integratie naar een andere werkgever tijdens de loondoorbetalingsperiode (re-integratie 2^e spoor). De re-integratiedienstverlener start met re-integratie 2^e spoor zodra duidelijk is dat iemand niet terug kan naar de oude werkgever.
- De re-integratiedienstverlener biedt concreet passend werk aan gedurende de re-integratieperiode, zowel om te revalideren als om weer geld te kunnen verdienen.
- Als re-integratie niet lukt omdat iemand niet kan werken (=volledige arbeidsongeschiktheid), kan een arbeidsongeschiktheidseinduitkering aangevraagd worden.
- Als re-integratie naar het aanwezige arbeidsvermogen wel is gelukt en duurzaam is, kan ook een arbeidsongeschiktheidseinduitkering aangevraagd worden die het loon aanvult tot 70% van het (gemaximeerde) oude loon.



⁸ [Inzicht in arbeidsongeschiktheidsstelsels](#). Djoeke Petter, Myrthe van Vilsteren. UWV 2023

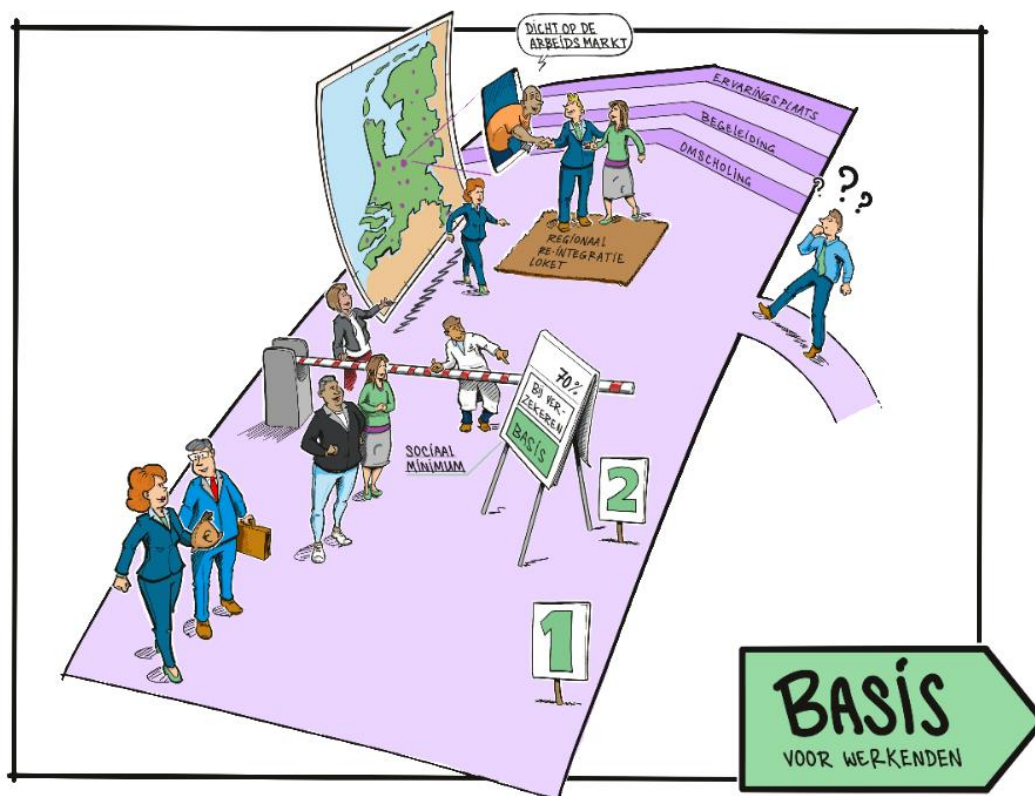
⁹ Bij afwezigheid van een werkgever doordat het tijdelijke contract afloopt in de ziekteperiode is er recht op een uitkering via de Ziektewet net zoals in de huidige situatie.

Derde oplossingsrichting: basis voor werkenden

In de variant 'Basis voor werkenden' schetst OCTAS één gelijke regeling voor alle werkenden. Zowel werknemers als zelfstandigen komen hierdoor in dezelfde regeling terecht. Alle werkenden worden in deze variant op dezelfde manier beoordeeld, ondersteund en begeleid naar eventuele re-integratie. Eén regeling beoogt het stelsel geschikter te maken voor mensen die afwisselend of tegelijkertijd werken in loondienst en werken als zelfstandige. Voor werkenden is er een verplichte aanvullende verzekering, waardoor hun inkomensbescherming weinig verandert ten opzichte van de variant ' huidig stelsel beter'.

De belangrijkste kenmerken zijn:

- Gedurende een wachttijd van twee jaar blijven de regels voor loondoorbetaling en re-integratieverplichtingen zoals deze nu gelden.
- De beoordeling is hetzelfde voor zelfstandigen en werknemers: op basis van verlies van verdien capaciteit met een drempel van 35%.
- Eén publieke uitkering op het niveau van het sociaal minimum ongeacht de mate van arbeidsongeschiktheid¹⁰.
- Invoering van een regionaal re-integratiedienstloket, die openstaat voor iedereen over vragen met betrekking tot werk.



¹⁰ Verdiende men minder dan het sociaal minimum voorafgaand aan de arbeidsongeschiktheid dan is de uitkeringshoogte gelijk aan het oude loon.

van het sociaal domein, de problemen, interferenties.¹¹ In het verslag van de formateur wordt de commissie OCTAS expliciet genoemd in combinatie met de toeslagenaffaire.¹² Dat is niet voor niets: in Haagse termen lopen de bedragen die te maken hebben met de uitvoering en de uitkeringen voor de arbeidsongeschiktheid fors op, zijn de knip- en plakregelingen die te maken hebben met de wachttijden niet heel lang meer houdbaar. Er moet iets gebeuren en ook als zijn – net als bij de toeslagen – de getroffen mensen niet goed verenigd, uiteindelijk komen er toch teveel verhalen in de media die allemaal wijzen op een stelsel en op systemen die vastlopen. Laten we beginnen met een serieuze verbouwing voordat het huis instort.

Tweede Intermezzo

Enkele aanvullingen, vragen en gedachten bij bovenstaand betoog en het lezen van uw onderzoek, wellicht te gebruiken voor de conferentie:

- 1. Er is op dit moment een aantal initiatieven op rijksniveau die hetzelfde beogen als in uw proeve. Ik noem er twee: allereerst de nieuwe inspecteur-generaal bij de inspectie Belastingen, Toeslagen en Douane die eigenstandig kan rapporteren aan de Tweede Kamer. Ten tweede het programma Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen (SZW, Financiën, VWS, OCW, BZK, UWV, dienst Toeslagen, Belastingdienst, SVB en DUO), zij werken aan voorstellen voor de korte, middellange en lange termijn waarin ook gekeken wordt naar “fundamentele en realistische veranderingen”.¹³ zich hierop/hierbij aan?*
- 2. In de oplossingsrichtingen die heel specifiek over het stelsel van arbeidsongeschiktheid gaan, staan veel aanbevelingen die terug te vinden zijn in het onderzoek, onder andere:*
 - a. Perspectief van mensen*
 - b. Toets aan de praktijk*
 - c. Vereenvoudiging en uitlegbaar*
 - d. Realiseer menselijk contact en echte begeleiding*
- 3. Wij zijn ruim een jaar bezig geweest met één sociaal domein: dat van arbeidsongeschiktheid in de wetenschap dat de werkelijkheid, die van toeslagen en belastingen – zoals wij ook konden ervaren in simulaties van het UWV – veel complexer was en is. We hebben daarvoor in onze rapport wel gebruik gemaakt van verschillende hoofdpersonen, om te kunnen laten zien wat sommige oplossingen voor hen gaat betekenen, maar dit is verre van compleet. Een lange termijn opdracht beleggen is onvermijdelijk, vragen die daarbij nog spelen:*
 - a. Het beleggen bij de minister-president en de planbureaus is wel vrij klassiek, gaat dat werken?*

¹¹ “Stapsgewijs wordt gewerkt aan verbeteringen in de sociale zekerheid, fiscale regelingen en de toeslagen, zodat werken meer loont. Wetgeving wordt voorbereid voor een hervorming van het toeslagen- en belastingstelsel”, mei 2024

¹²<https://www.kabinetsformatie2023.nl/binaries/kabinetsformatie/documenten/verslagen/2024/07/01/eindverslag-formateur-van-zwol/Verslag+formateur+Van+Zwol+01072024.pdf> “Voorstellen van de verantwoordelijke bewindslieden met financiële consequenties in reactie op het advies van de onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS) en met betrekking tot de verdere afhandeling van de toeslagenaffaire zullen door het kabinet welwillend worden bezien”, juli 2024

¹³ [Kamerbrief Vereenvoudiging inkomensondersteuning voor mensen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#) december 2023

- b. *Hoe betrek je cruciale stemmen zoals organisaties van cliënten, betrokken werkgevers en werknemers.*
 - c. *Ook – en dat is echt een gemis – is er naast het perspectief van de disciplines behoefte om structureel te denken over de indeling van het sociaal domein (teveel onderscheid tussen voorzieningen, werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, daarnaast interferentie belastingen, toeslagen en premies) en de idioot complexe bekostigingssystematiek van alles. Het mag best gaan over een grand design met meerdere hoofdstukken onder leiding van meerdere groepen uit de samenleving. Hoe organiseer je dat?*
4. *Zowel in bovenstaand als in jullie analyse en alle andere commissies die de afgelopen jaren waardevolle inzichten en adviezen hebben gegeven staan niet stil bij de macht en onmacht van het huidige politieke bestel. Er dient een klimaat te ontstaan voor een langjarige rust- en interventieperiode tegelijk. En daar heb je ook beleidsmakers en bestuurders bij nodig die tegelijk urgentie en rust brengen. Ik vind dat een serieus vraagstuk. Dat vraagt om een brede coalitie die ook draagvlak vindt, politiek en bestuurlijk. Het moet immers stand houden over meerdere kabinetten en kamers heen. Op zich is bestaanszekerheid zo'n onderwerp, en dat vergt dus ook lef en durf om verschillende coalities vorm te geven. In het belang van een sociaal domein dat echt gaat werken vóór mensen.*
-